

Datum van
inontvangstneming

:

07/07/2015

Zaak C-243/15**Verzoek om een prejudiciële beslissing****Datum van indiening:**

28 mei 2015

Verwijzende rechter:

Najvyšší súd Slovenskej republiky

Datum van de verwijzingsbeslissing:

14 apríl 2015

Verzoekende partij:

Lesoochranárske zoskupenie VLK

Verwerende partij:

Obvodný úrad Trenčín

In het geding tussen **Lesoochranárske zoskupenie VLK**, [OMISSIS], verzoekster, en **Obvodný úrad Trenčín**, [OMISSIS], verweerder, en interveniënte: Biely potok, akciová spoločnosť, [OMISSIS], over de toetsing van en rechtmatigheid van een bestuursbesluit [OMISSIS], heeft de Najvyšší súd Slovenskej republiky [OMISSIS]

beslist als volgt:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky [OMISSIS]

[OMISSIS] Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt krachtens artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

Kunnen in het geval van een gestelde inbreuk op het recht op een hoog niveau van milieubescherming, zoals uitgevoerd onder de voorwaarden die door de Europese Unie hoofdzakelijk zijn vastgelegd in richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, en met name [op het recht] op hulp bij het verkrijgen van inspraak van het publiek over een project dat significante gevolgen kan hebben [**OR. 2**] voor speciale beschermingszones die zijn opgenomen in het zogeheten Europese

ecologische netwerk NATURA 2000, het in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie vervatte recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht alsmede de rechten waarop verzoekster, als vereniging zonder winstoogmerk die op nationaal niveau actief is op het gebied van natuurbescherming, zich beroept overeenkomstig artikel 9 van het Verdrag betreffende toegang tot informatie, inspraak in besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden, en binnen de grenzen die zijn gesteld in het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 8 maart 2011 (C-240/09), ook worden gewaarborgd wanneer de nationale rechter de toetsing in de gerechtelijke procedure beëindigt in een geding over de toetsing van een besluit waarbij [aan die organisatie] de status van partij wordt ontzegd in een bestuurlijke procedure over de afgifte van een vergunning, zoals in casu is gebeurd, en [die organisatie] uitnodigt beroep in te stellen tegen haar uitsluiting van die bestuurlijke procedure?

[OMISSIS]

Motivering:

- 1 Het aan het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) voorgelegde verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”) juncto de relevante bepalingen van richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (hierna: „habitatrichtlijn”), in het licht van artikel 9, leden 3 en 4, van het Verdrag [EEG/VN] betreffende toegang tot informatie, inspraak in besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden, dat namens de Gemeenschap is goedgekeurd bij besluit 2005/370/EG van de Raad van 17 februari 2005 (hierna: „Verdrag van Aarhus”) en van hetgeen het Hof in het arrest van 18 maart 2011 in zaak C-240/09 heeft vastgesteld.
- 2 Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Lesoochranárske zoskupenie VLK (hierna: „Zoskupenie VLK”), een vereniging naar Slowaaks recht die is opgericht met als doel milieubescherming, en Obvodný úrad [OR. 3] Trenčín (districtsbureau voor milieuzaken van Trenčín; hierna: „Obvodný úrad” of „orgaan van eerste aanleg”), over het verzoek van Zoskupenie VLK om te worden erkend als „partij” in de bestuurlijke procedure over de afgifte van een vergunning in de zin van artikel 13, lid 2, onder d), van wet nr. 543/2002 betreffende natuur- en landschapsbescherming (hierna: „wet nr. 543/2002”), voor bouwactiviteiten in het beschermde landschapsgebied van Strážovské vrchy (hierna: „CHKO”).

Toepasselijke bepalingen

Internationaal recht

3 Artikel 6, lid 1, onder b, van het Verdrag van Aarhus luidt:

„1. Elke partij:

[...]

b) past, in overeenstemming met haar nationale wetgeving, de bepalingen van dit artikel ook toe op besluiten over niet in bijlage I vermelde voorgestelde activiteiten die een aanzienlijk effect op het milieu kunnen hebben. Hiertoe bepalen de partijen of een dergelijke voorgestelde activiteit onder deze bepalingen valt [...].”

4 Artikel 9, leden 1 tot en met 4, van het Verdrag van Aarhus luidt:

„1. Elke partij waarborgt, binnen het kader van haar nationale wetgeving, dat eenieder die meent dat zijn of haar verzoek om informatie ingevolge artikel 4 veronachtzaamd, ten onrechte geheel of gedeeltelijk afgewezen of anderszins niet beantwoord is in overeenstemming met de bepalingen van dat artikel, toegang heeft tot een herzieningsprocedure voor een rechterlijke instantie of een ander bij wet ingesteld onafhankelijk en onpartijdig orgaan.

In de omstandigheden waarin een partij in een dergelijk beroep bij een rechterlijke instantie voorziet, waarborgt zij dat een dergelijke persoon tevens toegang heeft tot een bij wet ingestelde snelle procedure die kosteloos of niet kostbaar is, voor heroverweging door een overheidsinstantie of toetsing door een onafhankelijk en onpartijdig orgaan anders dan een rechterlijke instantie.

Eindbeslissingen ingevolge lid 1 zijn bindend voor de overheidsinstantie die de informatie bezit. De redengeving geschiedt schriftelijk, in ieder geval wanneer toegang tot informatie wordt geweigerd ingevolge dit lid.

2. Elke partij waarborgt, binnen het kader van haar nationale wetgeving, dat leden van het betrokken publiek: **[OR. 4]**

a) die een voldoende belang hebben, dan wel,

b) stellen dat inbreuk is gemaakt op een recht, wanneer het bestuursprocesrecht van een partij dit als voorwaarde stelt, toegang hebben tot een herzieningsprocedure voor een rechterlijke instantie en/of een ander bij wet ingesteld onafhankelijk en onpartijdig orgaan, om de materiële en formele rechtmatigheid te bestrijden van enig besluit, handelen of nalaten vallend onder de bepalingen van artikel 6 en, wanneer het nationale recht hierin voorziet en onverminderd het navolgende lid 3, andere relevante bepalingen van dit Verdrag.

Wat een voldoende belang en een inbreuk op een recht vormt, wordt vastgesteld in overeenstemming met de eisen van nationaal recht en strokend met het doel aan het betrokken publiek binnen het toepassingsgebied van dit verdrag ruim toegang tot de rechter te verschaffen. Hiertoe wordt het belang van elke niet-gouvernementele organisatie die voldoet aan de in artikel 2, lid 5, gestelde eisen voldoende geacht in de zin van het voorgaande onder a). Dergelijke organisaties worden tevens geacht rechten te hebben waarop inbreuk kan worden gemaakt in de zin van het voorgaande onder b).

De bepalingen van dit lid 2 sluiten niet de mogelijkheid uit van een herzieningsprocedure voor een bestuursrechtelijke instantie en laten onverlet de eis van het uitputten van de bestuursrechtelijke beroepsgang alvorens over te gaan tot rechterlijke herzieningsprocedures, wanneer die eis bestaat naar nationaal recht.

3. Aanvullend op en onverminderd de in het voorgaande leden 1 en 2, bedoelde herzieningsprocedures, waarborgt elke partij dat leden van het publiek, wanneer zij voldoen aan de eventuele in haar nationale recht neergelegde criteria, toegang hebben tot bestuursrechtelijke of rechterlijke procedures om het handelen en nalaten van privépersonen en overheidsinstanties te betwisten die strijdig zijn met bepalingen van haar nationale recht betreffende het milieu.

4. Aanvullend op en onverminderd het voorgaande lid 1, voorzien de in de voorgaande leden 1, 2 en 3, bedoelde procedures in passende en doeltreffende middelen, met inbegrip van, zo nodig, een dwangmiddel tot rechtsherstel en zijn zij billijk, snel en niet onevenredig kostbaar. Beslissingen ingevolge dit artikel zijn schriftelijk of worden schriftelijk vastgelegd. Beslissingen van rechterlijke instanties, en waar mogelijk van andere organen, zijn voor het publiek toegankelijk.” **[OR. 5]**

Unierecht

- 5 De habitatrichtlijn is vastgesteld op grondslag van met name artikel 130 S van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap. De punten [1, 6, 8, 10, 14 en 15] van de considerans luiden als volgt:

„[1] Overwegende dat behoud, bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu, met inbegrip van de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, een wezenlijk doel van algemeen belang is waarnaar de Gemeenschap overeenkomstig artikel 130 R van het Verdrag streeft;

[6] Overwegende dat er speciale beschermingszones moeten worden aangewezen om volgens een welbepaald tijdschema een coherent Europees ecologisch netwerk tot stand te brengen, ten einde het herstel of de handhaving van de natuurlijke habitats en soorten van communautair belang in een gunstige staat van instandhouding te waarborgen;

[8] Overwegende dat in elke aangewezen zone, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, de nodige maatregelen in de praktijk moeten worden gebracht;

[10] Overwegende dat elk plan of programma dat een significant effect kan hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van een aangewezen gebied of een gebied dat in de toekomst aangewezen zal zijn, op passende wijze moet worden beoordeeld;

[14] Overwegende dat er een systeem moet worden gecreëerd voor toezicht op de staat van instandhouding van de in deze richtlijn bedoelde natuurlijke habitats en soorten;

[15] Overwegende dat er in aanvulling op richtlijn 79/409/EEG een algemeen stelsel moet worden opgezet voor de bescherming van bepaalde soorten flora en fauna; dat er voor bepaalde soorten beheersmaatregelen moeten worden genomen, indien hun staat van instandhouding zulks rechtvaardigt, inclusief het verbieden van bepaalde methoden voor het vangen of doden, waarbij onder bepaalde voorwaarden wordt voorzien in de mogelijkheid tot ontheffingen;”

6 Volgens artikel 1, onder a), van de habitatrichtlijn, wordt verstaan onder:

„instandhouding: een geheel van maatregelen die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding als bedoeld in de letters e) en i);”

7 Artikel 3, lid 1, van de habitatrichtlijn bepaalt voorts:

„1. Er wordt een coherent Europees ecologisch netwerk gevormd van speciale beschermingszones, Natura 2000 genaamd. Dit netwerk, dat bestaat uit gebieden met in bijlage I genoemde typen natuurlijke habitats en habitats [OR. 6] van in bijlage II genoemde soorten, moet de betrokken typen natuurlijke habitats en habitats van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen.

Het Natura 2000-netwerk bestrijkt ook de door de lidstaten overeenkomstig richtlijn 79/409/EEG aangewezen speciale beschermingszones.”

8 Artikel 6, leden 1 en 3, van de habitatrichtlijn zijn als volgt geformuleerd:

„1. De lidstaten treffen voor de speciale beschermingszones de nodige instandhoudingsmaatregelen; deze behelzen zo nodig passende specifieke of van ruimtelijke-ordeningsplannen deel uitmakende beheersplannen en passende wettelijke, bestuursrechtelijke of op een overeenkomst berustende maatregelen, die beantwoorden aan de ecologische vereisten van de typen natuurlijke habitats van bijlage I en de soorten van bijlage II die in die gebieden voorkomen.

[...]

3. Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied. Gelet op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied en onder voorbehoud van het bepaalde in lid 4, geven de bevoegde nationale instanties slechts toestemming voor dat plan of project nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten en nadat zij in voorkomend geval inspraakmogelijkheden hebben geboden.”

- 9 Artikel 47 van het Handvest, met het opschrift „Recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht”, bevat onder meer de volgende tekst, die volgens de Najvyšší súd Slovenskej republiky (hoogste rechter van de Slowaakse Republiek; hierna: „NS”) relevant is in verband met de prejudiciële verwijzing:

„Eenieder wiens door het recht van de Unie gewaarborgde rechten en vrijheden zijn geschonden, heeft recht op een doeltreffende voorziening in rechte, met inachtneming van de in dit artikel gestelde voorwaarden.

Eenieder heeft recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet [OR. 7] is ingesteld. Eenieder heeft de mogelijkheid zich te laten adviseren, verdedigen en vertegenwoordigen.”

Rechtspraak van het Hof

- 10 In zaak C-240/09, betreffende prejudiciële vragen in de desbetreffende procedure, heeft het Hof zich als volgt uitgesproken:

„Artikel 9, lid 3, van het Verdrag [van Aarhus] heeft naar het recht van de Unie geen rechtstreekse werking. Het staat evenwel aan de verwijzende rechter om het nationale procesrecht ter zake van de voorwaarden voor het instellen van een bestuursrechtelijk beroep of beroep bij de rechter, zo veel mogelijk in overeenstemming met zowel de doelstellingen van artikel 9, lid 3, van dat Verdrag als de effectieve rechterlijke bescherming van de door het recht van de Unie verleende rechten uit te leggen, teneinde een milieuvereniging, zoals Lesoochránárske zoskupenie, in staat te stellen, bij de rechter op te komen tegen een na een bestuursrechtelijke procedure gevolgde beslissing die in strijd zou kunnen zijn met het milieurecht van de Unie.”

- 11 Vervolgens heeft het Hof in zaak C-182/10 van 16 februari 2012, betreffende prejudiciële vragen van het Belgische Grondwettelijk Hof, als volgt geoordeeld:

„Bij de uitlegging van de artikelen 2, lid 2, en 9, lid 4, van het [Verdrag van Aarhus] mag rekening worden gehouden met de Toepassingsgids met betrekking tot dit verdrag, die evenwel niet verbindend is en niet de normatieve werking heeft van de bepalingen van dit verdrag.

[Evenwel] kan geen enkele grond die zou kunnen worden ontleend aan het voorwerp of de draagwijdte van het Verdrag van Aarhus eraan in de weg staan dat het Hof met het oog op de uitlegging van de bepalingen van dat verdrag, de uitlegging toepast die het heeft gegeven aan de vergelijkbare bepalingen van richtlijn 85/337.” **[OR. 8]**

Slovaaks recht

- 12 § 1, lid 1, van wet nr. 543/2002, in de op het onderhavige geding toepasselijke versie, bepaalt:

„1) De onderhavige wet regelt de bevoegdheid van de centrale overheidsorganen en van de gemeentelijke organen alsmede de rechten en verplichtingen van de natuurlijke en rechtspersonen in verband met natuur- en landschapsbescherming, teneinde bij te dragen tot het behoud van de diversiteit van de levensomstandigheden en levensvormen op aarde, de voorwaarden te creëren voor de instandhouding, het herstel en rationaal gebruik van natuurlijke bronnen alsmede voor de bescherming van het natuurlijke landschap en van de kenmerkende eigenschappen van het gebied, en ecologische stabiliteit te bereiken en te handhaven.”

- 13 § 13, lid 2, onder d), van wet nr. 543/2002, in bovenbedoelde versie, luidt:

„2) In gebieden waarvoor een tweede beschermingsniveau is voorzien, is een vergunning van het natuurbeschermingsorgaan vereist

d) voor de bouw van omheiningen buiten de grenzen van bebouwbaar stedelijk gebied, behalve in de gevallen van boomkwekerijen, boomgaarden en wijngaarden.”

- 14 In bijlage II bij wet nr. 543/2002, in de versie die gold vanaf 1 mei 2010 (dat wil zeggen op het tijdstip waarop de eerste uitspraak in eerste aanleg werd gedaan), was onder het opschrift „Lijst van omgezette rechtshandelingen van de Europese Gemeenschap en van de Europese Unie”, vermeld:

„1. Richtlijn [OMISSIS] 79/409 [OMISSIS] in de versie van richtlijn [OMISSIS] 81/854 [OMISSIS] richtlijn [OMISSIS] 85/411 [OMISSIS] richtlijn [OMISSIS] 86/122 [OMISSIS] richtlijn [OMISSIS] 91/244 [OMISSIS] richtlijn [OMISSIS] richtlijn [OMISSIS] 97/49 [OMISSIS] verordening [OMISSIS] nr. 807/2003 [OMISSIS] Toetredingsakte Griekenland [OMISSIS] Toetredingsakte Spanje en Portugal [OMISSIS] **[OR. 9]** [OMISSIS] Toetredingsakte Oostenrijk, Zweden en Finland [OMISSIS] [aangepast bij besluit 95/1 van de Raad [OMISSIS],

[OMISSIS] Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Tsjechische Republiek, de Republiek Estland, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, de Republiek Hongarije, de Republiek Malta, de Republiek Polen, de Republiek Slovenië en de Slowaakse Republiek en de aanpassing van de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrond ([OMISSIS]; hierna: „Toetredingsakte”) [OMISSIS] richtlijn [OMISSIS] 2006/105 [OMISSIS] richtlijn [OMISSIS] 2008/102 [OMISSIS].

2. Richtlijn [OMISSIS] 92/43 [OMISSIS] in de versie die voortvloeit uit richtlijn [OMISSIS] 97/62 [OMISSIS] verordening [OMISSIS] nr. 1882/2003 [OMISSIS] Toetredingsakte van Oostenrijk, Zweden en Finland [OMISSIS] [aangepast bij besluit 95/1 [OMISSIS] en [OMISSIS] [Toetredingsakte], [OMISSIS] richtlijn [OMISSIS] 2006/105 [OMISSIS].

3. Richtlijn 1999/22/EG van de Raad van 29 maart 1999 betreffende het houden van wilde dieren in dierentuinen (PB L 94, blz. 24).”

- 15 In § 1, lid 1, van het besluit nr. 434/2009 van het ministerie van Milieu van de Slowaakse Republiek van 17 september 2009 tot instelling van een vogelbeschermingsgebied rond de Strážovské vrchy [(Strážov gebergte); hierna: „besluit nr. 434/2009], in de vanaf 17 september 2009 toepasselijke versie (dat wil zeggen op het tijdstip waarop het verzoek in rechte werd ingediend), is bepaald:

„1) In Strážovské vrchy wordt een speciale vogelbeschermingszone (hierna: „speciale vogelbeschermingszone”) ingesteld met het oog op de gunstige staat van instandhouding van de habitats van de vogelsoorten van Europees belang en van de habitats van trekvogels, zoals de slechtvalk [...] en de grauwe vliegenvanger, en met het oog op de waarborging van de voorwaarden voor hun voortbestaan en voortplanting.” **[OR. 10]**

- 16 § 14 van wet nr. 71/1967 betreffende de bestuursrechtelijke procedure (wetboek bestuursrechtelijke procedure; [hierna: „Wb bp”]) in de op het onderhavige geding toepasselijke versie, bepaalt:

„1) Partij in een procedure is eenieder wiens rechten, legitieme belangen of verplichtingen voortvloeien uit het betrokken besluit of wiens legitieme belangen of verplichtingen rechtstreeks kunnen worden geraakt door dat besluit; tevens is partij in een procedure degene die stelt dat het besluit zijn rechten, legitieme belangen of verplichtingen kan raken, tot het bewijs van het tegendeel van zijn stelling.

2) Tevens is partij in een procedure, degene aan wie die status is verleend bij bijzondere wet.”

- 17 In de richtsnoeren van 26 september 2011 betreffende de positie van verenigingen met rechtspersoonlijkheid in procedures in de zin van wet nr. 543/2002

betreffende natuur- en landschapsbescherming, heeft het ministerie van Milieu van de Slowaakse Republiek het volgende tot uitdrukking gebracht:

„Gelet op de [...] toename van de rechtspraak van de [NS] en op de noodzakelijke inachtneming van het basisbeginsel van de bestuursrechtelijke procedure volgens hetwelk op gelijke of vergelijkbare gevallen niet zonder rechtvaardiging verschillend mag worden beslist, wordt aan verenigingen met rechtspersoonlijkheid die een milieu- en landschapsbeschermingsdoel nastreven en die het voornemen uiten deel te nemen aan een procedure overeenkomstig § 82, lid 3, van wet nr. 543/2002, de status van partij in de procedure verleend krachtens § 14, lid 1, [Wb bp], indien zij stellen dat het besluit van het natuurbeschermingsorgaan rechtstreekse gevolgen kan hebben voor hun rechten of legitieme belangen. Verenigingen die niet verzoeken om deelname aan de procedure, hebben de status van belanghebbende.”

18 § 29, lid 1, Wb bp, in bovenbedoelde versie, luidt:

„1) De bestuurlijke instantie schorst de behandeling van de zaak indien een procedure is ingeleid over een prejudiciële vraag of indien de partij is verzocht om binnen een bepaalde termijn ontbrekende documentatie te verstrekken of indien zij geen wettelijke vertegenwoordiger of aangewezen voogd heeft, hoewel dit wettelijk verplicht is, of indien aldus is bepaald in een bijzondere wet.” [OR. 11]

19 § 40 Wb bp, in die versie, bepaalt:

„1) Indien in een procedure een vraag rijst waarover een bevoegd bestuursorgaan reeds definitief heeft besloten, is de bestuurlijke instantie aan dat besluit gebonden; in andere gevallen kan die instantie daarover zelf beslissen of het bevoegde orgaan verzoeken een procedure in te leiden.

2) De overheidsinstantie kan niet zelf, als prejudiciële vragen, beslissen over kwesties die betrekking hebben op de vraag of en door wie een enige vorm van een bestuurlijk strafbaar feit of onrechtmatigheid is begaan, of over de civiele status van een natuurlijke persoon of over het bestaan van een rechtspersoon, indien een rechter daarover uitspraak moet doen.”

20 § 250b, leden 2 tot en met 4, van het Wetboek burgerlijke rechtsvordering (Wb brv), in de op het onderhavige geding toepasselijke versie, bevat onder meer de volgende bepalingen, die relevant zijn voor de prejudiciële vraag:

„2) Wanneer de verzoeker stelt dat het besluit van de overheidsinstantie hem niet is meegedeeld hoewel hij wel als partij in de procedure had moeten worden aangemerkt, onderzoekt de rechter de juistheid van die stelling en gelast hij de overheidsinstantie om die partij in kennis te stellen van het bestuurlijke besluit en schort hij in voorkomend geval de uitvoerbaarheid ervan op. De uitspraak van de rechter bindt de overheidsinstantie. Wanneer de kennisgeving is geschied, zendt de overheidsinstantie de rechter het dossier voor de beslissing op het beroep.

Indien in het kader van de bestuursrechtelijke procedure, na de uitvoering van het rechterlijke bevel tot kennisgeving van het bestuurlijke besluit, een procedure tot betwisting ervan wordt ingeleid, stelt de overheidsinstantie de rechter daarvan onverwijld in kennis.

3) De rechter handelt overeenkomstig lid 2 uitsluitend indien na de datum van het besluit waarvan geen kennis was gegeven aan de verzoeker, niet meer dan drie jaar is verstreken.

4) Indien de overheidsinstantie er niet in slaagt om de door de rechter gestelde termijn voor kennisgeving van het bestuurlijke besluit in acht te nemen of dat besluit, ook na een nieuw verzoek daartoe, niet overlegt voor de gerechtelijke procedure, kan de rechter beslissen de overheidsinstantie een geldboete van maximaal 1640 EUR op te leggen, ook bij herhaling. Tegen een dergelijke beslissing kan hoger beroep worden ingesteld.”

21 In § 250d, lid 3, Wb brv, in bovenbedoelde versie, is bepaald:

„3) De rechter sluit de procedure met een beschikking indien het beroep buiten de termijnen is ingesteld, indien het is ingesteld door een daartoe onbevoegde persoon, indien het is gericht tegen een besluit dat niet vatbaar is voor [OR. 12] toetsing door de rechter, indien de verzoeker niet de door de rechter gelaste maatregelen heeft genomen om de gebreken van het beroep te verhelpen, waardoor wordt belet dat de zaak ten gronde wordt behandeld, of indien de verzoeker niet is vertegenwoordigd zoals voorgeschreven in § 250a of indien het beroep is ingetrokken (§ 250h, lid 2). Tegen een dergelijke beschikking kan hoger beroep worden ingesteld.”

Feiten

22 Bij mededeling van 18 november 2008 werd Zoskupenie VLK erover geïnformeerd dat een bestuurlijke procedure werd ingeleid voor de afgifte van een vergunning, overeenkomstig de genoemde bepalingen van wet nr. 543/2002, voor de bouw van een omheining buiten het bebouwbare stedelijke gebied, waarom was verzocht door Biely potok, a.s. (hierna: „Biely potok”) in het kader van het project tot uitbreiding van zijn terrein voor het fokken van herten [OMISSIS], in het gebied [OMISSIS] van de CHKO, dat door de Slowaakse Republiek als vogelbeschermingsgebied was opgenomen in de lijst van NATURA 2000 [OMISSIS] en nadien als gebied van Europees belang [OMISSIS] – hierna: „vergunningprocedure”.

Zoskupenie VLK verzocht in dat verband om schorsing van de vergunningprocedure en om beslechting van een voorafgaande vraag over het besluit van het ministerie van Milieu van de Slowaakse Republiek over het toestaan van afwijkingen van het beschermingsstelsel voor de beschermde soorten, en beklemtoonde de negatieve gevolgen die zijn voorzien in het

milieuverslag over CHKO van 3 december 2008, die naar haar mening dermate omvangrijk zijn dat zij de weigering van een vergunning konden rechtvaardigen.

- 23 In een deel van de vergunningprocedure (hierna: „procedure inzake de deelname”) beslisten eerst de Obvodný urad, in april 2009, en vervolgens de Krajský úrad životného prostredia v Trenčíne (regionaal milieubureau van Trenčín [...]), in juni 2009 dat aan Zoskupenie VLK niet de status van partij toekwam (hierna: „bestreden besluiten”), welke kwestie thans is voorgelegd aan de NS. Zoskupenie VLK stelde evenwel beroep in bij het Krajský súd v Trenčíne (regionaal gerecht van Trenčín; hierna: „KS”) en betoogde dat zij recht had op deelname aan de vergunningprocedure ingevolge met name het Verdrag van Aarhus.

De vergunningprocedure eindigde aldus, ten aanzien van Biely potok, met het besluit van 10 juni 2009 om de vergunning onverwijld te verlenen; intussen werd het bestreden besluit tot weigering om de status van partij te verlenen, definitief. **[OR. 13]**

- 24 Het KS stelde vast dat bij het Hof een procedure was ingeleid over een prejudiciële vraag die mogelijkwijs van belang was voor de uitspraak van het KS en schorste derhalve de behandeling van de bij hem aanhangige zaak tot de uitspraak in zaak C-240/09, waarna het KS, gelet op de uitspraak van het Hof alsmede op de relevante [OMISSIS] uitspraak van de NS in een vergelijkbare zaak [OMISSIS], op 23 augustus 2011 de beide bestreden besluiten nietig verklaarde wegens een onjuiste beoordeling en verwees het KS de zaak terug naar het bestuursorgaan voor het vervolg van de procedure (hierna: „eerste uitspraak van het KS”).

In de eerste uitspraak stemde het KS in met verzoekster dat zij recht had op rechterlijke bescherming in verband met het individuele beschermingsrecht, ofwel een recht op een gezond milieu (het KS verwees naar het recht van artikel 9, lid 3, van het Verdrag van Aarhus, juncto artikel 44, lid 1, van de Grondwet van de Slowaakse Republiek).

- 25 In het hoger beroep van verweerder, die met name aanvoerde dat de vraag van de afgifte van de vergunning voor de bouw van de omheining in het stelsel van NATURA 2000 niet binnen de werkingssfeer van artikel 6, lid 1, onder a) en b), van het Verdrag van Aarhus valt, vernietigde de NS [OMISSIS] op 26 januari 2012 de eerste uitspraak van het KS en verwees hij de zaak terug naar het KS voor verdere behandeling, met de bindende aanwijzing dat de procedure inzake deelneming zonder voorwerp was geraakt, want:

„Volgens [NS] kan er niet aan worden voorbijgegaan dat indien de bestuurlijke procedure ten gronde definitief is beëindigd, strikt genomen het bestuurlijke besluit tot weigering om de status van partij te verlenen in de bestuurlijke procedure, niet meer specifiek kan worden getoetst, daar degene die deze status opeist zijn procedurele rechten niet meer kan doen gelden (dat is alleen mogelijk

wanneer de bestuurlijke procedure nog loopt). In dat geval moet de procedure worden beëindigd overeenkomstig § 250d, lid 3, Wb brv en moet degene die de status van partij in de procedure opeist overeenkomstig § 250b, lid 2, Wb brv worden uitgenodigd beroep in te stellen met inachtneming van de wettelijke termijnen (§ 250b, lid 3, Wb brv). Een afzonderlijke toetsing van het besluit tot weigering om de status van partij in de bestuurlijke procedure te verlenen (§ 14 Wb bp) is alleen mogelijk indien de bestuurlijke procedure nog loopt. In geval van beroep tegen een besluit waarbij de status van partij in de bestuurlijke procedure is geweigerd, is het derhalve noodzakelijk om steeds de stand van de bestuurlijke procedure te controleren, in het bijzonder om na te gaan of het geding ten gronde niet definitief is beslecht.” **[OR. 14]**

26 De NS beklemtoonde voort:

„Een ander gebrek in de uitspraak van het KS is dat de rechter daarin niet op passende wijze is ingegaan op de bezwaren van verweerder en zich heeft beperkt, zonder verdere motivering waarin rekening werd gehouden met het bijzondere voorwerp van de procedure in het onderhavige geval, tot een verwijzing naar de algemene inhoud van de uitspraak van de [NS] [OMISSIS] en de gevolgtrekkingen van het Hof in zijn arrest in zaak C-240/09 van 8 maart 2011, waardoor die uitspraak van het KS niet overtuigt.”

27 Bij een tweede uitspraak, van 12 september 2012, verklaarde het KS de beide besluiten van de overheidsinstanties over de weigering van deelname als partij, opnieuw nietig en verwees het de zaak voor verdere behandeling terug onder herhaling van zijn eerdere overwegingen, te weten dat het orgaan van eerste aanleg Zoskupenie VLK als partij in de procedure moest beschouwen gelet op artikel 9, lid 3, van het Verdrag van Aarhus, dat overeenkomstig artikel 7 van de grondwet van de Slowaakse Republiek voorrang geniet boven de wet, en voorts rekening moest houden met de gewijzigde praktijk van de NS [OMISSIS], en met het reeds aangehaalde arrest van het Hof van 8 maart 2011 in zaak C-240/09.

In de tweede uitspraak kwam het KS bovendien tot de slotsom dat de overheidsinstanties in de zaak ten gronde, dat wil zeggen in de vergunningprocedure, voorbarig hadden beslist, daar op het tijdstip van de vergunningprocedure overeenkomstig § 13, lid 2, onder d), van wet nr. 543/2002, de procedure die erop gericht was te doen vaststellen of verzoekster al dan niet partij in die procedure was, nog niet definitief was beëindigd.

28 Nadat in het kader van de gerechtelijke procedure hoger beroep was ingesteld door Biely potok [OMISSIS], vernietigde de NS [OMISSIS] op 28 februari 2013 nogmaals de uitspraak van het KS, op grond dat het KS zich niet had gehouden aan de aanwijzingen voor de uitlegging die de appèlrechter hem had verstrekt [OMISSIS].

In het bijzonder beklemtoonde de NS dat op het tijdstip waarop de rechtmatigheid van het bestreden besluit betreffende de weigering om Zoskupenie VLK de status van partij in de procedure te verlenen, werd onderzocht, de bestuurlijke vergunningprocedure niet meer liep, daar deze met een definitief besluit was beëindigd, waardoor het voorwerp van het geding om procedurele redenen was weggevallen, zodat degene die de status van partij in de bestuurlijke procedure opeiste, niet langer in staat was zijn procedurele rechten te doen gelden. **[OR. 15]**

- 29 De opvatting over de uitlegging in de zin van het wegvallen van het voorwerp van de toetsing door de rechter, was reeds tot uitdrukking gebracht door de meerderheid van de leden van de kamer van de NS [OMISSIS], die zich als volgt heeft uitgelaten:

„De ongeldigheid van de uitzondering die is toegestaan voor de jacht op een beschermde diersoort – de bruine beer – wegens het verstrijken van de periode waarvoor die was toegestaan, heeft tot gevolg dat de procedure zonder voorwerp raakt, omdat de uitzondering, die de inhoud van het [bestreden] besluit vormde, is vervallen en niet meer bestaat. Bijgevolg kan (of zelfs moet) de overheidsinstantie de procedure inzake de uitzondering – in elke stand van de bestuurlijke procedure – beëindigen”,

zonder dat de overheidsinstantie eerst de instemming van een van de partijen verkrijgt.

- 30 Op die basis heeft het KS, bij een derde uitspraak, van april 2013, de gerechtelijke procedure beëindigd, maar Zoskupenie VLK niet uitgenodigd een verzoek in te dienen om kennisgeving van het definitieve besluit tot afgifte van de vergunning (§ 250b, lid 2, Wb brv), omdat sinds de afgifte van de vergunning de periode van drie jaar voor het instellen van beroep bij de rechter, reeds was verstreken.

In dat verband moet volgens de NS worden opgemerkt dat Zoskupenie VLK in het beroep tegen de uitspraak van 17 mei 2013 niet de stelling deelt dat de gerechtelijke (maar ook de bestuurlijke) procedure ondoeltreffend was, als gevolg van het procesrechtelijk wegvallen van het voorwerp van de procedure, maar, integendeel, bij haar eerdere redenering blijft dat het met het oog op de milieubescherming noodzakelijk was om deel te nemen aan de vergunningprocedure.

- 31 In die omstandigheden [OMISSIS] heeft de NS, in niet-openbare zitting, besloten dat het voor de beslechting van het geding noodzakelijk was het Hof bovenvermelde prejudiciële vraag voor te leggen opdat het de relevante bepalingen van het Unierecht uitlegt.

Prejudiciële vraag

- 32 De NS is zich ervan bewust dat het Hof de inachtneming van de werkingssfeer van het Handvest toetst op basis van artikel 51, lid 1, ervan, waarin is bepaald dat de bepalingen van het Handvest zijn gericht tot de lidstaten uitsluitend wanneer zij het Unierecht ten uitvoer brengen (arrest Åkerberg Fransson, C-617/10, alsmede beschikking Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio, EU:C:2013:810, punt 18). Wanneer daarentegen een rechtssituatie niet binnen de werkingssfeer van het Unierecht valt, is het Hof niet bevoegd om daarover uitspraak te doen en kunnen de eventueel aangevoerde bepalingen van het Handvest op zich niet de grondslag vormen voor die bevoegdheid. **[OR. 16]**

De NS beklemtoont bijgevolg dat hij niet zonder meer de uitlegging vraagt van het in artikel 47 van het Handvest gewaarborgde recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht, maar de uitlegging die betrekking heeft op bovengenoemd voorwerp van het geding bij de nationale rechter, waarin de rechter de rechtmatigheid dient te beoordelen van de deelname van Zoskupenie VLK als partij aan de bestuurlijke vergunningprocedure, waarmee volgens de NS op nationaal niveau uitvoering wordt gegeven aan bovengenoemde bepalingen van het Unierecht, met name die van de habitatrichtlijn, en aan de procedurele voorschriften van artikel 9 van het Verdrag van Aarhus.

- 33 Het Unierechtelijke vraagstuk dat de kern van het geding vormt, is de aan de lidstaten opgelegde verplichting, waarvan de omvang nader is bepaald in de overwegingen [1, 6, 8, 10, 14 en 15] alsmede in de artikelen 1, 3, en 6 van de habitatrichtlijn, om deel te nemen, onder strikt omliggende voorwaarden, aan het opzetten van een stelsel van speciale beschermingszones, die beantwoorden aan het doel van de richtlijn, te weten het vaststellen van een geheel van maatregelen die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding als bedoeld in [artikel 1] onder e) en i), van de habitatrichtlijn, waaronder, met optreden van de Slowaakse overheid, ook de CHKO valt, als deel van het Europese ecologische netwerk NATURA 2000.

Bovendien is die habitatrichtlijn vastgesteld met als rechtsgrondslag artikel 130 S van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, dat aanvankelijk, in titel VII ervan, „Milieu”, artikel 130 R bevatte, dat de inhoud en de strekking van de milieubescherming omschreef.

- 34 Anderzijds erkent de NS dat die verplichting van de lidstaten uiterst vaag en niet voldoende nauwkeurig is om zonder voorafgaande omzetting in de nationale rechtsorde op nationaal niveau toepassing te kunnen vinden. Ook staat vast dat, afgezien van het Handvest, geen van bovengenoemde handelingen van het Unierecht tot doel heeft het niveau of de criteria van de toetsing door de nationale rechter van de uitvoering of de vervulling van die verplichting door de organen van de lidstaat te bepalen.

- 35 De NS is voorts van mening dat in samenhang met het bovenstaande niet voorbij kan worden gegaan aan artikel 6 van de habitatrichtlijn, dat gelezen in samenhang met de overwegingen [8, 10 en 14] ervan, de lidstaten toelaat of verplicht om de instandhoudingsmaatregelen vast te stellen die noodzakelijk zijn voor de ecologische vereisten van de typen natuurlijke habitats en de soorten genoemd in de bijlage bij die richtlijn. **[OR. 17]**
- 36 De NS ziet reden voor de overweging dat het in Slowakije op nationaal niveau geen probleem vormt dat de uit die voorschriften van het Unierecht voortvloeiende verplichtingen voor het gebied van de CHKO pas zijn uitgevoerd vanaf 1 mei 2010 (formele omzetting van voornoemde communautaire voorschriften in bijlage II bij wet nr. 543/2002), of misschien reeds vanaf 17 september 2009 (bij besluit nr. 434/2009), daar het krachtens het beginsel van loyale samenwerking tussen de lidstaten (artikel 4, lid 3, VEU), ook de plicht van de Slowaakse rechters is om alle maatregelen te nemen, binnen hun bevoegdheidsterrein, om nakoming van de uit de Verdragen of uit de handelingen van de instellingen van de Unie voortvloeiende verplichtingen te verzekeren.

Zo voorzien ook de bijlagen (en met name bijlage XIV) bij de Toetredingsakte niet in uitzonderingen op grond waarvan de Slowaakse overheidsinstanties de habitatrichtlijn op een later tijdstip zouden mogen uitvoeren.

- 37 Zoals het Handvest, in artikel 47, op algemene wijze het recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een eerlijk proces waarborgt in het geval van vermeende schending van de door het Unierecht gewaarborgde rechten en de vrijheden, zo benadrukt het verdrag van Aarhus, in artikel 9, lid 4, de noodzaak dat niet alleen de bestuurlijke procedures maar ook en vooral de gerechtelijke procedures en de daarin genomen beslissingen juist, passend en snel moeten zijn.

Het Hof heeft enerzijds in het arrest C-240/09 weliswaar geen rechtstreekse werking aanvaard voor artikel 9, lid 3, van het Verdrag van Aarhus, doch heeft anderzijds voor de uitlegging van de nationale procedurevoorschriften, onder uitdrukkelijke verwijzing naar het beroep dat wordt ingesteld ter betwisting van een nationaal besluit op milieugebied, vastgesteld dat de aangezochte rechters verplicht zijn zo veel mogelijk overeenstemming te waarborgen met de doelen van artikel 9, lid 3, van het verdrag van Aarhus (opdat de gerechtelijke procedures, ook voor een gekwalificeerd publiek, juist, passend en snel zijn) en met het doel van doeltreffende rechterlijke bescherming van de door het Unierecht verleende individuele rechten (opdat tevens wordt voldaan aan de vereisten van de beginselen van gelijkwaardigheid en van doeltreffendheid – zie voor allen: arrest van 15 april 2008, Impact, C-268/06, punt 46). Voorts is het volgens het arrest van het Hof in zaak C-182/10 [OMISSIS] niet volledig uitgesloten, met name voor de uitlegging van het billijkheids criterium, als hieronder bedoeld, dat Toepassingsgids met betrekking tot het verdrag van Aarhus toepasselijk is.

- 38 Wat het zojuist genoemde billijkheids criterium betreft, ziet de NS in dat het belangrijkste element ter verzekering van een eerlijk proces in het algemeen, het recht is zoals omschreven in artikel 8 van de Universele verklaring van de rechten van de mens van de Verenigde Naties [OR. 18] van 10 december 1948, dat bepaalt dat eenieder recht heeft op daadwerkelijke rechtshulp van bevoegde nationale rechterlijke instanties tegen handelingen, welke in strijd zijn met de grondrechten hem toegekend bij Grondwet of wet.
- 39 Uit die volkenrechtelijke documenten heeft de NS afgeleid dat rechterlijke bescherming niet alleen in overeenstemming met het nationale recht moet worden geboden [OMISSIS], maar tevens binnen een kader moet blijven dat wordt bepaald door de volgende criteria:
- billijkheid,
  - doeltreffendheid,
  - evenredigheid,
  - snelheid en
  - redelijkheid van de kosten van de procedure.
- 40 De problematiek van de billijkheid is in de rechtspraak van het Hof verschillende keren aan de orde geweest. In verband met het bovenstaande heeft het Hof in het arrest in zaak C-604/12 (en naar analogie, in het arrest in zaak C-146/14) geoordeeld dat de lidstaten, bij ontstentenis van Unierechtelijke voorschriften die specifiek betrekking hebben op de procedurele voorwaarden voor een handeling tot toetsing van een besluit, overeenkomstig het beginsel van procedurele autonomie de bevoegdheid hebben om die voorwaarden te wijzigen, onder eerbiediging van de grondrechten en de volle werking van de het Unierecht betreffende die handeling.

De NS verwijst tevens naar de gevolgtrekkingen van het Hof in het kader van zijn rechtsmacht, waaronder die in zaak C-435/97, waarin is vastgesteld dat het aan de nationale rechter staat om na te gaan of in het aan hen voorgelegde geval is voldaan aan de feitelijke voorwaarden voor toepassing van een Unievoorschrift, en dat het Hof, indien nodig, wanneer het zich uitspreekt over een prejudiciële verwijzing, preciseringen kan verschaffen die de nationale rechter bij zijn uitlegging leiden.

- 41 Het fundamentele probleem dat aan de NS in hoger beroep is voorgelegd, bestaat erin dat een antwoord moet worden gevonden op de vraag of het recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een eerlijk proces (*ubi ius ibi remedium*), dat middels artikel 47 van het Handvest ook wordt toegepast op de omschreven rechten van het publiek, in het bijzonder in artikel 6, lid 3, van de habitatrichtlijn – in casu: helpen om inspraak van het publiek te verkrijgen over

een project dat significante gevolgen zou kunnen hebben voor speciale beschermingszones die deel uitmaken van het Europese ecologische netwerk NATURA 2000 en dus het niveau van de milieubescherming zou kunnen verlagen (met name in de zin van de artikelen 191 tot en met 193 VWEU), wat ook overeenstemt **[OR. 19]** met het doel van artikel 9 van het Verdrag van Aarhus – voldoende kan worden gewaarborgd ook wanneer de nationale rechter de procedure beëindigd in een geding over de toetsing van de rechtmatigheid van een besluit waarbij de status van partij in een bestuurlijke vergunningsprocedure wordt ontzegd, zoals in casu is gebeurd, en die [niet als] partij [aanvaarde betrokkene] uitnodigt een beroep in te stellen wegens die uitsluiting, na een aanzienlijk lange duur van die gerechtelijke procedure, daar vanaf de datum van het beroep – op 15 juni 2009 – tegen het besluit tot weigering om de status van partij te verlenen tot heden bijna zes jaar aan rechterlijke toetsingsprocedures is verstreken.

In de procedure bij het KS rijst immers de vraag of rechtens als billijk, doeltreffend en vooral evenredig kan worden aangemerkt een beslissing waarin de nadruk wordt gelegd op de beslechting van de zaak ten gronde betreffende de afgifte van een vergunning, dan wel een beslissing die de beslechting ten gronde van het geding duidelijk afhankelijk stelt van de oplossing van de kwestie van de betwiste deelname, in de heterogene agenda van milieubescherming. Met andere woorden rijst de vraag of aan bovengenoemd criterium van billijkheid van procedures over rechten wordt voldaan door een procedure waarin de snelheid waarmee het aangevraagde vergunningsbesluit wordt vastgesteld, beslissend is, dan wel door een procedure waarin vooral belang wordt gehecht aan de procedurele rechten van personen, daaronder begrepen personen wier processuele status nog moet worden bepaald.

- 42 De NS preciseert dat hij met zijn vraag wenst te vernemen of een stelsel met twee parallel lopende procedures, de bestuurlijke en de gerechtelijke, die het gevolg zijn van de beëindiging van een bestuurlijke procedure over de deelname, en tegelijkertijd de mogelijke voortzetting ervan, zonder onderbreking van een aanvankelijke vergunningprocedure, waarin hoogstwaarschijnlijk eerder definitief zal worden beslist dan in de procedure over de deelname als partij, in overeenstemming is met de inhoud van het arrest van het Hof in zaak C-240/09, waarin is geoordeeld dat nationale rechters het nationale procesrecht ter zake van de voorwaarden voor het instellen van een bestuursrechtelijk beroep of beroep bij de rechter, zo veel mogelijk in overeenstemming met zowel de doelstellingen van artikel 9, lid 3, van dat Verdrag van Aarhus als de effectieve rechterlijke bescherming van de door het recht van de Unie verleende rechten moeten uitleggen, teneinde een milieuvereniging als Zoskupenie VLK, in staat te stellen, bij de rechter op te komen tegen een na een bestuursrechtelijke vergunningprocedure vastgesteld besluit dat in strijd zou kunnen zijn met het milieurecht van de Unie.
- 43 De eerste en vervolgens de tweede uitspraak van het KS vertegenwoordigen een dergelijk mechanisme van het bieden van rechterlijke bescherming, in die zin dat

zij de nadruk leggen op een zodanig verloop van de vergunningsprocedure dat zonder een definitieve rechterlijke beslissing over de betwiste deelname van de milieubeschermingsorganisatie [OR. 20] – en mits door de uitgeslotene tijdig om die deelname is gevraagd – niet verder kan worden gegaan, dat wil zeggen niet kan worden besloten de vergunning af te geven. Bovendien zijn die uitspraken van het KS gegeven op een tijdstip waarop [OMISSIS] het Ministerie van milieu van de Slowaakse Republiek [OMISSIS] instructies gaf aan de lagere organen [OMISSIS] dat verenigingen met rechtspersoonlijkheid wier activiteiten natuur- en landschapsmilieubescherming tot doel hadden, zonder meer, op bepaalde voorwaarden, de status van partij hadden in een groot aantal bestuursrechtelijke procedures.

De vanzelfsprekende consequentie van die uitspraken van het KS is de bevestiging van de juridische redenering van Zoskupenie VLK, in die zin dat de bestuursrechtelijke vergunningprocedure niet definitief is beëindigd zonder een rechterlijke beslissing in strikte zin over de omstreden deelname en dat Zoskupenie VLK in die procedure als partij moet worden behandeld, indien haar recht op volledige deelname aan de bestuursrechtelijke procedure is bevestigd, op basis van het beginsel van hoor en wederhoor.

- 44 Aan de andere kant kan de onderbreking van de bestuurlijke vergunningprocedure, louter in afwachting van een rechterlijke beslechting van het geding over de omstreden deelname aan die procedure, door de vergunningaanvrager worden aangemerkt als ongerechtvaardigd stilzitten van de overheidsinstanties met betrekking tot de grond van de aanvraag, waarover ten gronde zeer laat zou kunnen worden beslist, ook wat betreft de uitoefening van het eigendomsrecht van de aanvrager op het betrokken terrein.

Het Hof heeft echter in zaak C-416/10 vastgesteld dat een beslissing die een nationale rechter heeft gegeven in het kader van een nationale procedure tot uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 15 bis van richtlijn 96/61, zoals gewijzigd en aangevuld bij verordening nr. 166/2006, en artikel 9, leden 2 en 4, van het Verdrag van Aarhus, waarbij een in strijd met de bepalingen van die richtlijn verleende vergunning is nietig verklaard, als zodanig geen ongerechtvaardigde inbreuk kan vormen op het eigendomsrecht zoals vervat in artikel 17 van het Handvest.

- 45 De derde uitspraak van het KS is gebaseerd op het standpunt van de NS [OMISSIS] volgens welke het wegvallen van het voorwerp van de procedure over de deelname, als gevolg van de definitieve beslissing over de vergunning, de afwijking of een andere gedeeltelijke ingreep in milieubescherming, de voortzetting van een doeltreffende en snelle rechtsbescherming belet, omdat volgens vaste rechtspraak van de Slowaakse rechters het onfortuinlijke rechtssubject zijn procedurele rechten niet meer kan doen gelden, ook niet indien hij in het gelijk is gesteld, daar de bestuursrechtelijke procedure ten gronde intussen is beëindigd.

In dat verband heeft de NS evenwel twijfels over de billijkheid en de doeltreffendheid van de in de Slowaakse rechtsorde omgezette en uitgevoerde [OMISSIS] bescherming van het Unierecht [OR. 21], in die zin dat juist met de uitsluiting van de milieubeschermingsorganisatie afbreuk wordt gedaan aan de aard van een procedure op tegenspraak van de bestuursrechtelijke procedure met betrekking tot milieubescherming, via de verwezenlijking van bijzondere individuele belangen (bijvoorbeeld de bevordering van de eigen bedrijfsstrategie) van de verzoekende partij, die iets verlangt van de overheidsinstantie, en aan de verwezenlijking van de publieke controle door de uitgesloten milieubeschermingsorganisatie, die de inachtneming beoogt van de onderdelen, de beginselen en de werking van de milieubeschermingsmechanismen, die ongetwijfeld worden nagestreefd niet alleen door het Verdrag van Aarhus maar ook door de desbetreffende rechtshandelingen van de Europese Unie.

- 46 In die omstandigheden kan dus niet worden uitgesloten dat de voortzetting van de bestuurlijke vergunningprocedure (dat wil zeggen na de vaststelling, op 1 juni 2009, van het definitieve besluit tot afwijzing van deelname als partij, in werking getreden op 5 juni 2009), die wordt gekenmerkt door het – ook louter eventuele – ontbreken van argumenten ten gunste van milieubescherming, niet het hoge niveau van milieubescherming waarborgt, dat het noodzakelijke doel is van de afgifte van de vergunning voor de verwezenlijking van projecten die van invloed kunnen zijn op het milieu, zoals het geval is in het hoofdgeding (zie ook de hierboven in punt 22 uiteengezette argumenten van Zoskupenie VLK), en kan evenmin definitief worden uitgesloten dat milieubescherming ook in de weg kan staan aan de verwezenlijking van dat project.
- 47 De NS kan evenmin voorbij gaan aan de twijfels die worden teweeggebracht door de relevantie van het tijdsverloop, voor zover de oorspronkelijke bestuurlijke vergunningprocedure, als gevolg van het ontbreken van argumenten van de milieubeschermingsorganisatie overeenkomstig het beginsel van hoor en wederhoor, veel sneller en vlotter is (tussen de inwerkingtreding van het besluit tot afwijzing van de status van partij jegens Zoskupenie VLK en de vaststelling van het besluit tot verlening van de vergunning aan de aanvrager – op 10 juni 2009 – zijn vijf dagen verstreken). Voorts, indien het verloop en de uitkomst van deze bestuursrechtelijke vergunningprocedure gunstig blijken te zijn voor de aanvrager van vergunning, dan kan niet worden uitgesloten dat nationale voorschriften worden toegepast die de bestuursrechtelijke procedure versnellen, bijvoorbeeld dat de in het gelijk gestelde verzoeker geen verder bewijs indient of dat hij afziet van hoger beroep tegen een gunstig vergunningsbesluit (wat in het onderhavige geval niet kan worden uitgesloten daar het besluit tot afgifte van de vergunning op 9 juni 2009 definitief is geworden, vóór het verstrijken van de wettelijke termijn van 15 dagen voor beroep daartegen).

Onder de in de Slowaakse Republiek geldende voorwaarden in het dus mogelijk, met een wijze van procederen als zojuist beschreven, om sneller tot een definitief bestuursrechtelijk besluit te komen, dat [OR. 22] *res iudicata* vormt en de

onmiddellijke verwezenlijking toelaat van het voorwerp van de vergunning, van de afwijking of van een andere ingreep in het milieu.

- 48 Anderzijds is de gevraagde procedure, te weten de afzonderlijke gerechtelijke procedure betreffende de deelname als partij van aanvang af onbetwistbaar een contentieuze procedure met één partij, waarin het uitgesloten subject, onder dezelfde voorwaarden als van het hoofdgeding, moet worden onderworpen aan gerechtelijke toetsing die tijd vergt, tijd die in casu reeds zinloos is verstreken.

Niet alleen dat: door Biely potok op te roepen om deel te nemen aan de gerechtelijke procedure over uitdrukkelijk de enkele vraag van de deelname, dat wil zeggen de toegang van Zoskupenie VLK tot de bestuursrechtelijke procedure, kost de toetsing door de rechter duidelijk meer tijd ten opzichte van de aanvankelijke bestuurlijke vergunningprocedure.

- 49 Die omstandigheid, het tijdsverloop, leidt derhalve tot twijfel, niettegenstaande een uitgebreide nationale rechtspraak waarin het tegendeel wordt geformuleerd [OMISSIS], [*nationale rechtspraak*], over de evenredigheid en de billijkheid van de geboden rechterlijke bescherming in de zin van artikel 9, lid 4, van het Verdrag van Aarhus alsmede over de grootst mogelijke overeenstemming van die procedure met het doel van doeltreffende rechterlijke bescherming van de rechten van de Unie, voor zover niet kan worden uitgesloten dat de wettelijke termijn van drie jaar verstrijkt zonder dat de in het gelijk gestelde betrokkene, die na dat onderzoek door de rechter is verklaard partij *ab initio* te zijn in de reeds definitief beëindigde bestuursrechtelijke procedure, zijn procedurele rechten kan doen gelden.
- 50 Vanwege deze problemen bij de uitlegging van het gemeenschapsrecht heeft de NS besloten de voornoemde prejudiciële vraag aan het Hof voor te leggen.

51 [OMISSIS] **[OR. 23]**

[OMISSIS]

52 [OMISSIS]

53 [OMISSIS]

54 [OMISSIS]

[OMISSIS] **[OR. 24]**

55 [OMISSIS]

56 [OMISSIS]

[OMISSIS][nationale procedure]